

LIETUVOS BANKAS

KREDITO UNIJŲ IR LIETUVOS
CENTRINĖS KREDITO UNIJOS VEIKLOS
APŽVALGA

2012

II KETVIRTIS

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

INFORMACIJA APIE KREDITO UNIJŲ IR LIETUVOS CENTRINĖS KREDITO UNIJOS VEIKLĄ 2012 m. ANTRĄJĮ KETVIRTĮ

Kredito unijos. 2012 m. liepos 1 d. Lietuvoje veikė 75 kredito unijos, vienijusios beveik 138 tūkst. narių. Antrąjį ketvirtį gavusi licenciją veiklą pradėjo nauja kredito unija – Panevėžio regiono taupomoji kasa. Pastaruoju metu, steigiantis naujoms kredito unijoms, pastebimas didesnis narių skaičiaus augimas (per ataskaitinį ketvirtį jis padidėjo daugiau kaip 4,5 tūkst.).

Didėjantis kredito unijų ir jų narių skaičius turėjo įtakos kredito unijų veiklos plėtrai. Nariams įmokant paskoloms gauti reikalingas pajines įmokas, kredito unijų pajinis kapitalas ataskaitinį ketvirtį padidėjo 8,5 proc. (per metus – 27,3 %) ir 2012 m. liepos 1 d. sudarė 198,9 mln. Lt. Kredito unijoms siūlant didesnes negu bankai palūkanų normas ir aktyviai pritraukiant naujus indėlius, kredito unijų turtas augo ypač sparčiai – per 2012 m. antrąjį ketvirtį jis padidėjo 4,9 proc., o per metus metus (nuo 2011 m. liepos 1 d. iki 2012 m. liepos 1 d.) – net 30,2 proc. 2012 m. liepos 1 d. duomenimis, kredito unijų turtas sudarė daugiau kaip 1,8 mlrd. Lt, arba 2,42 proc. veikiančių bankų sistemos turto (prieš metus – 1,74 %). Tokia sparti kredito unijų plėtra kelia tam tikrų abejonių dėl jos tvarumo (ypač ilgalaikės perspektyvos atžvilgiu).

1 lentelė. Kredito unijų sistemos kai kurių veiklos rodiklių dinamika

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Suma 2011-07-01, mln. Lt	Suma 2012-04-01, mln. Lt	Suma 2012-07-01, mln. Lt	Pasikeitimas 2012 m. II ketv., proc.	Pasikeitimas per metus, proc.
1.	Turtas (aktyvai)	1 420,2	1 762,0	1 849,2	4,9	30,2
2.	Lėšos bankuose	51,8	79,0	104,2	31,9	2 k.
3.	Lėšos Lietuvos centrinėje kredito unijoje (toliau – LCKU)	253,6	319,7	252,7	-21,0	-0,4
3.1.	Terminuotieji indėliai	147,1	180,0	131,3	-27,1	-10,7
4.	Vyriausybės vertybiniai popieriai (VVP)	176,3	309,7	343,7	11,0	95,0
5.	Suteiktos paskolos	877,3	954,3	1 046,2	9,6	19,3
6.	Specialieji atidėjiniai paskoloms	21,7	31,6	30,0	-5,1	38,2
7.	Specialiųjų atidėjinių paskoloms ir paskolų santykis (%)	2,4	3,2	2,8	-	-
8.	Įsiskolinimas LCKU	42,0	45,9	64,6	40,7	53,8
9.	Indėliai	1 200,9	1 542,2	1 589,7	3,1	32,4
9.1.	Kredito unijų narių ir asocijuotųjų narių	1 190,6	1 532,0	1 578,0	3,0	32,5
10.	Pajinis kapitalas	156,2	183,4	198,9	8,5	27,3
11.	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	0,3	-5,5	-2,5	-	-

2012 m. liepos 1 d. duomenimis, dešimties didžiausių kredito unijų turtas sudarė daugiau kaip pusę visų kredito unijų turto. Didžiausios kredito unijos „Vilniaus taupomoji kasa“, kuriai būdinga itin dinamiška veiklos plėtra ir svarba kredito unijų sistemoje, turtas sudarė 17,8 proc. visų kredito unijų turto.

Kredito unijų turto struktūra tiek ataskaitinį ketvirtį, tiek per metus kito nedaug. Kredito unijos, siekdamos padidinti turto grąžą ir pagerinti veiklos rezultatus, teikė nariams paskolas ir didino investicijas į VVP. Tai buvo pagrindinė

kredito unijų indėlių LCKU (terminuotųjų ir iki pareikalavimo) mažėjimo priežastis: jų dalis per ataskaitinį ketvirtį sumenko 4,4 proc. p. turto (2012 m. liepos 1 d. duomenimis, kredito unijų indėliai LCKU sudarė 13,7 % viso turto).

Kredito unijų investicijos į VVP ataskaitinį ketvirtį augo sparčiau negu praėjusių metų tą patį laikotarpį ir, padidėjusios iki 343,7 mln. Lt, 2012 m. liepos 1 d. sudarė 18,6 proc. kredito unijų turto. Kaip ir anksčiau, didžiąją šių investicijų dalį (80,7 %) sudarė Lietuvos Respublikos VVP portfelis, per ketvirtį padidėjęs daugiau kaip 9 proc. – iki 277,5 mln. Lt. Investicijos į kitų šalių VVP sudarė 66,2 mln. Lt (į Graikijos VVP buvo investuota 3,6 mln. Lt).

Reikšmingiausią kredito unijų turto dalį (56,6 %) sudarė kredito unijų nariams suteiktos paskolos, 2012 m. antrąjį ketvirtį padidėjusios 9,6 proc. ataskaitinę datą, kredito unijų suteiktos paskolos sudarė 1046,2 mln. Lt, iš jų didžiausia dalis (71,1 %) buvo suteikta fiziniams asmenims. Ataskaitinį ketvirtį stebimi paskolų portfelio struktūros pokyčiai – ankstesniais laikotarpiais kredito unijų paskolų portfelyje dominavusias žemės ūkio paskolas pakeitė paskolos verslui finansuoti, kurios, 2012 m. liepos 1 d. duomenimis, sudarė 28 proc. paskolų portfelio. Nemažą verslo paskolų dalį sudaro rizikingesnės kredito unijų suteiktos paskolos asocijuotųjų narių juridinių asmenų verslui finansuoti. Jų reikšminga dalis sukoncentruota Vilniuje įsisteigusiose kredito unijose.

Ataskaitinį ketvirtį pakito paskolų portfelio kokybę charakterizuojantys rodikliai: specialiųjų atidėjinių paskoloms ir paskolų santykis sumažėjo iki 2,8 proc., o neveiksnių paskolų dalis – iki 13,6 proc. paskolų portfelio. Pažymėtina, kad rodiklių gerėjimui darė įtaką ne pagerėjęs skolininkų pajėgumas vykdyti finansinius įsipareigojimus, o dėl nuostolingų paskolų nurašymo sumažėję specialieji atidėjiniai, suteiktos naujos paskolos ir nepakankamai konservatyvus rizikos vertinimas, todėl darytina prielaida, kad paskolų portfelio kokybę apibūdinantys rodikliai neparodo realios paskolų portfelio būklės. Siekiant, kad kredito unijos konservatyviau vertintų prisiimamą riziką, parengti dokumentų, reglamentuojančių paskolų vertinimą ir specialiųjų atidėjinių formavimą, projektai. Jie artimiausiu metu bus derinami su LCKU ir asociacijomis, vienijančiomis kredito unijas.

Siekdama pagerinti darbą su probleminėmis paskolomis, Asociacija Lietuvos kredito unijos 2012 m. birželio mėn. įsteigė turto valdymo įmonę UAB „LKU turto valdymas“, kuriai kredito unijos LCKU narės turės galimybę perduoti problemines paskolas.

Pagrindinis kredito unijų finansavimo šaltinis ir toliau yra indėliai, ataskaitinę datą sudarę 1,6 mlrd. Lt, arba 95,5 proc. kredito unijų sistemos įsipareigojimų. Kredito unijoms siūlant didesnes negu bankai palūkanų normas, 2012 m. antrąjį ketvirtį indėliai padidėjo 3,1 proc. Fizinių asmenų indėliai sudarė 97,3 proc. visų indėlių.

Kredito unijų pateiktų finansinių ataskaitų duomenimis, 2012 m. pirmąjį pusmetį 42 kredito unijos uždirbo 5,5 mln. Lt pelno, tačiau 33 kredito unijos dirbo nuostolingai ir patyrė 8 mln. Lt nuostolių. Bendras 2012 m. pirmojo pusmečio veiklos rezultatas – 2,5 mln. Lt nuostolių (2011 m. pirmąjį pusmetį kredito unijos uždirbo 0,3 mln. Lt pelno). Ataskaitinį ketvirtį kredito unijos gavo 3 mln. Lt pelno.

Nuostolingą 2012 m. pirmojo pusmečio kredito unijų veiklą nulėmė patirtos vertės sumažėjimo išlaidos (14 mln. Lt), tačiau padidėjusios grynosios palūkanų pajamos nuostolį sumažino. Kredito unijos šių metų pirmąjį pusmetį, padidėjus palūkanų pajamoms, uždirbo 4,1 mln. Lt (16,5 %) grynujų palūkanų pajamų daugiau negu per atitinkamą laikotarpį pernai.

2012 m. liepos 1 d. pateiktų ataskaitų duomenimis, kredito unijų sistemos kapitalo pakankamumo rodiklis ataskaitinį ketvirtį šiek tiek padidėjo ir sudarė 20,16 proc. (normatyvas – 13 %). Kredito unijų sistemos likvidumo rodiklis sudarė 50,01 proc., tačiau keletą kredito unijų likvidumo rodiklis priartėjo prie minimalaus reikalaujamo normatyvo dydžio (30 %). 2012 m. liepos 1 d. pateiktų ataskaitų duomenimis, penkios kredito unijos neužtikrino atskirų riziką ribojančių normatyvų vykdymo (dvi iš jų riziką ribojančius normatyvus jau vykdė).

Siekiant, kad, susidarius nepalankioms veiklos sąlygoms, kredito unijos nepatirtų likvidumo problemų, buvo parengta ir pateikta pastaboms nauja kredito unijų likvidumo normatyvo ir padengimo likvidžiuoju turtu rodiklio apskaičiavimo taisyklių redakcija. Joje įtvirtintas naujas padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis. Įgyvendinus minėtų taisyklių nuostatas, kredito unijose būtų sudarytos prielaidos veiksmingesnės likvidumo rizikos valdymo sistemos funkcionavimui.

Lietuvos centrinė kredito unija. 2012 m. antrąjį ketvirtį LCKU nare tapus dar vienai kredito unijai, 2012 m. liepos 1 d. LCKU vienijo 63 kredito unijas (LCKU nepriklausė 12 Lietuvos Respublikoje veikiančių kredito unijų).

LCKU turtas, per ketvirtį sumažėjęs 62,7 mln. Lt, 2012 m. liepos 1 d. sudarė 303,8 mln. Lt. Pagrindinė jo mažėjimo priežastis buvo mažėjantis kredito unijų LCKU narių indėlių portfelis (sumažėjo 22 %). 2012 m. liepos 1 d. kredito unijų indėliai sudarė 239,8 mln. Lt. Jie, kaip ir anksčiau, buvo pagrindinis LCKU turto finansavimo šaltinis (jais finansuojama 79 % LCKU turto). 2012 m. antrąjį ketvirtį kredito unijos LCKU narės, siekdamos patenkinti savo narių kreditavimo poreikius ir didindamos VVP portfelius, iš LCKU atsiėmė dalį indėlių. Be to, prireikus buvo akty-

viau skolinama. LCKU narėms suteiktų paskolų portfelis, 2012 m. liepos 1 d. duomenimis sudarė 64,5 mln. Lt. Pažymėtina, kad reikšmingą LCKU paskolų portfelio dalį (beveik 40 %) sudarė kredito unijoms suteiktos subordinuotosios paskolos. 2012 m. liepos 1 d., pateiktų ataskaitų duomenimis, paskolų portfelio kokybė tebebuvo gera: specialiųjų atidėjinių paskoloms suformuota nebuvo, taip pat nebuvo ir paskolų, kurių periodiniai mokėjimai uždelsti ilgiau negu 60 dienų.

2012 m. liepos 1 d. duomenimis, LCKU daugiausia lėšų buvo investavusi į Lietuvos vyriausybės skolos vertybinius popierius (159,6 mln. Lt). Ataskaitinį ketvirtį investicijos į skolos vertybinius popierius sumažėjo (13,8 %), tačiau, kaip ir anksčiau, sudarė didžiausią LCKU turto dalį (52,5 %). Nemažą LCKU turto dalį (20 %) sudarė lėšos bankuose (60,9 mln. Lt), per ataskaitinį ketvirtį sumažėjusios 35 proc.

LCKU likvidumo bei kapitalo pakankamumo rodikliai ir toliau buvo vykdomi su nemaža atsarga.

Ataskaitinį ketvirtį LCKU narių įnašais toliau buvo didinamas Likvidumo palaikymo rezervas, kuris 2012 m. liepos 1 d. sudarė 12,9 mln. Lt, o Stabilizacijos fondas, suteikęs kredito unijoms 3,7 mln. Lt negražintinų lėšų, sumažėjo iki 5,4 mln. Lt. Siekiant sustiprinti Stabilizacijos fondą, nuo 2012 m. balandžio 1 d. padidintos kredito unijų metinės įmokos (nuo 0,15 iki 0,25 % kredito unijų pritrauktų indėlių sumos).

2012 m. antrąjį ketvirtį LCKU pajinis kapitalas padidėjo 1,4 mln. Lt – iki 30,8 mln. Lt.

LCKU kartu su 57 kredito unijomis yra pasirašiusi sutartį su verslumo skatinimo fondo valdytoju (INVEGA) dėl 50 mln. Lt vertės mikrokreditavimo projekto valdymo. Iš šio fondo suteikta 12,8 mln. Lt paskolų smulkiąjam verslui finansuoti.

2012 m. pirmojo pusmečio LCKU finansinės veiklos rezultatas buvo 463 tūkst. Lt pelno (praėjusių metų tą patį laikotarpį buvo gauta 587 tūkst. Lt pelno). Didžiausią įtaką LCKU veiklos rezultatui turėjo palūkanų pajamos, gautos už investicijas į skolos vertybinius popierius.